

України, МОЗ України, Офісу Генерального прокурора від 09.03.2022 № 177/450/46. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22>.

4. Богданюк І. В., Чупрун В. Т., Устименко В. А., Шипілов М. Ю. Особливості судово-експертних досліджень випадків артилерійських обстрілів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. Т. 20, № 2. С. 264–280.

ФАХІВЕЦЬ ЯК СУБ'ЄКТ ЕКСПЕРТИЗИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Ковальов Костянтин,

доктор філософії в галузі права,

завідувач лабораторії науково-організаційного забезпечення

судово-експертної діяльності

Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру

Міністерства внутрішніх справ України

Судову експертизу у сфері інтелектуальної власності можна зарахувати до категорії найскладніших судових експертиз. Таке твердження ґрунтується на тому, що судовий експерт, досліджуючи об'єкти інтелектуальної власності, особливо під час досліджень, пов'язаних із винаходами та корисними моделями, доволі часто потребує різноманітної специфічної інформації з різних галузей знань. А отже, судовий експерт не завжди може самостійно набути певного обсягу знань й отримати доступ до вузько-професійної інформації стосовно досліджуваних об'єктів, процесів тощо. Відповідно судовий експерт потребує сторонньої допомоги від спеціалістів чи фахівців – носіїв відповідних специфічних професійних знань. Однак на сьогодні можливості реалізації судовим експертам такої потреби процесуальним законодавством практично не передбачено.

Чинні норми процесуального законодавства визначають лише статус спеціаліста як особи, яка має спеціальні знання та навички, необхідні для застосування технічних засобів, і призначена судом для надання консультацій і технічної допомоги під час учинення процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням технічних засобів (фотографування, складання схем, планів, креслень, відбору зразків для проведення експертизи тощо). Тобто законодавством спеціаліст не визнається носієм специфічних професійних знань, що їх може використати судовий експерт під час проведення судової експертизи. А отже, виникає процесуальна колізія: потреба залучити спеціаліста

для надання допомоги чи професійної інформації є, а процесуальне законодавство не передбачає такої можливості.

Тому, на нашу думку, до норм процесуального законодавства доцільно було б увести поняття «фахівець», яким згідно з тлумачним словником визнається особа, яка «досконало володіє якимсь фахом, має високу кваліфікацію, глибокі знання з певної галузі науки, техніки, мистецтва тощо», надавши йому можливість бути залученим за клопотанням судового експерта до проведення судової експертизи як консультант.

Наявність статусу фахівця дасть змогу оптимізувати чинну практику залучення спеціалістів, яка наразі побудована на праві судового експерта заявляти клопотання. У своєму клопотання судовий експерт наголошує на потребі отримання інформації від спеціалістів у певній галузі знань. Водночас залучення відповідних спеціалістів для надання відповідей на порушені судовим експертам запитання суд визначає за пропозиціями сторін провадження. Таких спеціалістів зазвичай раніше вже залучали сторони для складання висновків спеціалістів за результатами дослідження спірних об'єктів, процесів тощо і мають діаметрально протилежні погляди. Тобто судовий експерт на своє клопотання замість незалежного науково-аргументованого інформаційного матеріалу отримує діаметрально протилежні погляди спеціалістів, що їх уже раніше залучали сторони для обґрунтування своїх вимог або надання реагування на заявлені вимоги. Це так само не покращує науково-інформаційного забезпечення судового експерта та його інформаційної обізнаності в певній галузі знань, а навпаки, призводить до ще більшого ускладнення подальшого експертного дослідження.

Запровадження інституту фахівця разом з удосконаленням норм процесуального законодавства в частині надання права судовому експертові ініціювати питання про залучення спеціалістів (фахівців) із певної галузі знань для надання консультативної допомоги під час проведення судової експертизи, без погодження зі сторонами провадження, разом з урегулюванням статусу фахівця як носія знань у певній галузі науки, техніки тощо й можливістю його залучення до судової експертизи як наукового консультанта сприяло б розв'язанню проблем, пов'язаних із залученням спеціалістів (фахівців) із певної галузі знань або отриманням незалежних науково та практично аргументованих відповідей на запитання, які потрібні судовому експертові для проведення судової експертизи у сфері інтелектуальної власності.

Література:

1. Словник УА. Портал української мови і культури. <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D1%84%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C>
2. Цивільний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст. 492). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
3. Господарський процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 6, ст. 56). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНА ОЦІНКА ПСИХІЧНИХ ПОРУШЕНЬ У ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ ВНАСЛІДОК КРИМІНАЛЬНИХ СЕКСУАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Козерацька Олена,

*доктор медичних наук, головний судово-психіатричний експерт
Центру судових експертиз, провідний науковий співробітник
відділу наукових досліджень судово-психіатричної експертизи
ДУ «Інститут судової психіатрії
Міністерства охорони здоров'я України»*

Обґрунтування вибору теми дослідження. В Україні та світі спостерігається невтішна тенденція до зростання злочинності на сексуальному підґрунті. Останнє підтверджується тими обставинами, що за опублікованими даними тільки кількість зафіксованих сексуальних деліктів зросла за період 2012–2022 рр. удвічі [1–3]. Сексуальне насильство полягає в спричиненні потерпілим не тільки фізичного, але й психічного страждання. Згідно з дослідженнями науковців [4–8] в переважній більшості жертв сексуального насильства розвиваються розлади адаптації та посттравматичний стресовий розлад [9–12].

Намагання на державному рівні нівелювати вплив негативних факторів знайшло своє відображення в Міжгалузевій комплексній програмі «Здоров'я нації – стратегія розвитку охорони здоров'я на 2016–2030 роки». У розділі «Розробка плану дій в області психічного здоров'я» серед пріоритетних стратегічних програм зазначені профілактичні заходи з попередження насильства щодо жінок і дітей.

Результати дослідження та їх обговорення. Дослідження ґрунтувалося на аналізі суцільної вибірки з підекспертних, які перебували на СПЕ в Київському міському центрі судово-психіатричної експертизи з 2001 р. по 2015 р. (протягом 15 років).